

Súd: Okresný súd Bardejov
Spisová značka: 8C/13/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8220201709
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 09. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Barbara Fedurcová
ECLI: ECLI:SK:OSBJ:2021:8220201709.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2
8C/13/2020

Okresný súd Bardejov sudkyňou JUDr. Barbarou Fedurcovou v spore žalobcu: A. B. C., nar.: 03.07.1960, bytom D., C. XXX/XX, právne zastúpenému: JUDr. Vladimír Cahajla – advokát, sídlo AK Bardejov, Dlhý rad 16, proti žalovanej: B. E. C., nar.: 13.02.1962, bytom D., F. G. XXX/XX, právne zastúpenej: Mgr. Miroslav Baláž – advokát, sídlo AK Prešov, Sládkovičova 8, o určenie, že žalovaný je dedičom po neb. E. C., takto

rozhodol:

2
8C/13/2020

Súd určuje, že žalobca je dedičom zo zákona po poručiiteľke E. C., nar.: 05.10.1997, naposledy bytom D., F. XXX/XX, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX.

Súd žalobcovi priznáva voči žalovanej právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

9
8C/13/2020

Žalobca sa žalobou doručenou tunajšiemu súdu dňa 30.09.2020 domáhal voči žalovanej určenia, že je dedičom zo zákona po neb. E. C., dcére strán sporu a náhrady trov konania.

Žalobu odôvodnil tým, že v dedičskom konaní po neb. dcére E. C., ktoré sa vedie na Notárskom úrade JUDr. Marty Vaľkovej bolo žalovanou spochybnené jeho dedičské právo. Uznesením súdnej komisárky bolo rozhodnuté o prerušení dedičského konania do právoplatné skončenia konania vo veci určenia, že žalobca je dedičom po nebohej dcére. Žalobca so žalovanou boli manželia, z manželstva

sa narodili 3 deti. Rozsudkom tunajšieho súdu č.k.: 4P/58/2015 – 82 bolo žalobcovi uložené, aby na výživu neb. dcéry prispieval sumou 100 Eur mesačne počnúc 01.01.2015 do budúca vždy k 15.dňu v mesiaci. Dňa 05.10.2015 neb. dcéra dosiahla plnoletosť. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo dňa 05.04.2016 bol neb. dcére priznaný invalidný dôchodok, od roku 2017 v sume 335,90 Eur mesačne. Okrem toho boli neb. dcére poskytované príspevky úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, a to na ošatenie a hygienu, asistenčný príspevok. Dňa 31.05.2016, podal žalobca návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti, majúc za to, že neb. dcéra priznaním invalidného dôchodku nadobudla schopnosť sama sa živiť. Dňa 17.01.2017 žalovaná podala trestné oznámenie pre prečin zanedbania povinnej výživy, ktorého sa mal žalobca dopustiť voči neb. dcére tým, že neplatil súdom určené výživné. Trestné konanie bolo zastavené. Žalobca tvrdil, že žalovaná si neuplatnila právo na náhradné výživné, pretože vedela, že z dôvodu poberania invalidného dôchodku neb. dcérou, by žiadosti vyhovené nebolo. Rozsudkom tunajšieho súdu z 27.04.2018, č.k.: 7C/79/2016 bol návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti voči neb. dcére zamietnutý. Na odvolanie bol rozsudok zrušený a konanie zastavené, pretože v priebehu konania dcéra strán sporu dňa XX.XX.XXXX zomrela.

Žalobca uviedol tiež, že žalovaná nechcela tretie dieťa. Preto sa po otehotnení k žalobcovi správala tak, že to nakoniec vyústilo do rozvodu manželstva. Žalovaná sa po narodení dcéry vrátila do práce po 6-tich mesiacoch. Už v tom čase bolo zrejmé, že neb. dcéra bola postihnutá. Napriek tomu sa jej žalovaná nevenovala po dobu 3 rokov, ale nestúpila do práce. Počas života sa neb. dcére venovali obaja rodičia, pomáhali si pri všetkých činnostiach. Neb. dcéru žalobca vozil do škôlky, školy, na rehabilitácie, cvičenia, odbery, pomáhal pri hygiene, obliekaní. Potrebovala tiež pravidelne cvičiť. Do júla 2017 s ňou cvičil 3-4 krát týždenne žalobca. Následne, zrejme pod vplyvom žalovanej, začala cvičenie za asistencie žalobcu odmietať. Takmer všetky výdavky spojené so vzdelávaním detí (synovia sú vyštudovaní inžinieri), ale aj žalovanej, ako i všetky liečebné pobyty, platil žalobca. Kúpil záhradu, aby čas netrávili len doma, mali motorové vozidlo, popri práci pracoval ako živnostník v oblasti prepravy osôb. Rok pracoval ako opatrovateľ v Rakúsku. Všetky zárobky i dedičstvo po neb. otcovi investoval do zdravia a vzdelania rodiny. Naopak žalovaná všetko pred ním tajila. Vôbec nevedel, aké sociálne príspevky neb. dcéra poberá, dozvedel sa to až v roku 2015 pri rozvode manželstva. Po smrti otca žalovaná zdedila byt a garáž. Po rozvode manželstva si potreboval zaobstarať bývanie, pretože byt prenechal žalovanej a neb. dcére, zo spoločnej domácnosti odišiel vo februári 2018. Kúpil si byt, hypotéku vo výške 284,80 Eur + 25,90 Eur bude splácať do roku 2026. Žalovaná po jeho odchode vymenila zámok na vchodových dverách, a to v čase, keď ešte nebolo vyporiadané BSM. Asistentke neb. dcéry žalovaná zakázala, aby žalobca vstupoval do bytu. Bol nútený s neb. dcérou komunikovať e-mailom. Návštevy boli kontrolované žalovanou, stretnutia boli deprimujúce. Úmyselný a ani neúmyselný trestný čin voči neb. dcére nespáchal.

Žalovaná sa k žalobe vyjadrila podaním súdu doručeným dňa 15.12.2020. Navrhla žalobu zamietnuť. Tvrdila, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na takomto určení. Žalobca dlhodobo neuhrádzal súdom stanovené výživné v prospech neb. dcéry. Uznesenie povereného príslušníka PZ je nezákonné, navyše bolo rozhodnuté len vo vzťahu ku skutku do 15.02.2017. Žalobca neplatil súdom určené výživné ani po tomto dátume, a to až do smrti neb. dcéry. Ani skutočnosť, že žalobca sa domáhal zrušenia vyživovacej povinnosti nemá vplyv na uloženú povinnosť, platiť výživné. Žalobca si svoju vyživovaciu povinnosť neplnil, preto naplnil znaky skutkovej podstaty prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Trestného zákona. Neb. dcéra si viedla denník, žalobca sa snaží prezentovať, že jeho vzťah s dcérou bol dobrý, čo nie je pravda. Žalobca nemá vzhľadom na uvedené, spôsobilosť dediť po neb. dcére.

K vyjadreniu žalovanej sa vyjadril žalobca podaním doručeným dňa 29.01.2021. Denník neb. dcéry spochybnil. Nebolo preukázané, ktoré osoby, akým spôsobom a v akom čase zasahovali do písania denníka. Žalobca po prečítaní denníka zostal ohromený, koľko nenávisť a voči ktorým osobám mala v sebe neb. dcéra. Sú medzi nimi aj osoby, ktoré neb. dcére všemožne pomáhali a mali ju radi. Ale aj také, s ktorými prišla do styku zopárkrát v živote. Používala výrazy, ktoré používa žalovaná. Naproti tomu, že v denníku sa vyjadruje vulgárne, odmietajúco, tiež uvádza, ako ju žalobca vždy pozdravil, pohladkal, dal jej napiť, priniesol ovocie zo záhrady, že mal na ňu slabosť, že s ňou cvičil. Cvičenie vnímala ako zradu voči žalovanej, ako eso v rukáve žalobcu, aj keď si uvedomovala, že potrebuje cvičiť. Žalovaná neznášala, keď sa deti bavili so žalobcom, brala to ako zradu voči nej. Všemožne sa snažila urobiť so žalobcu „odvrhnutého rodiča“, čo sa jej aj celkom darilo, lebo deti, najmä neb. dcéra bola na

žalovanej životne závislá. Žalovaná neb. dcéru citovo vydierala, využívala jej závislosť na nej. Podobne využívala aj synov, tí radšej odišli spod jej vplyvu do zahraničia. V denníku sa uvádza najmä to, z čoho bola frustrovaná žalovaná, sú tam aj informácie, ktoré sa neb. dcéra mohla dozvedieť len z od žalovanej (dôvod vydaja, delenie BSM, súdne konania).

Vo vzťahu k trestnému konaniu uviedol, že poverený príslušník PZ vychádzal z prešetrených skutočností a príjmov. Od úradu práce neb. dcéra poberala príspevky v celkovej výške približne 527,74 Eur, invalidný dôchodok 335,90 Eur a príspevok na asistenciu 9.150,20 Eur ročne, čo mesačne predstavuje 762,62 Eur. Naproti tomu žalobca mal čistý mesačný príjem 520 Eur. Po rozvode manželstva si musel zaobstaráť bývanie, spláca hypotéku. V byte, ktorý prenechal žalovanej, bývali žalovaná a neb. dcéra. Žalovaná a ani neb. dcéra, ktorá bola neskôr plnoletá, si neplnili svoju povinnosť, keď žalobcu neinformovali o zmenách vo finančnej oblasti neb. dcéry. Žalobca sa pred vyšetrovateľom zaviazal (ako sa to uvádza v odseku 2 na strane 2 uznesenia), že sa podriadi právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorý rozhodoval o zrušení vyživovacej povinnosti. Počas vyšetrovania bolo zistené, že neb. dcéra dosiahla dňa 05.10.2015 plnoletosť, bol jej priznaný invalidný dôchodok, ktorý prevyšoval sumu výživného, čím sa jej životná úroveň zvýšila, preto bolo trestné konanie zastavené.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu, žalovanej, Uznesením Okresného súdu Bardejov zo dňa 7.septembra 2020, sp.zn.: 5D/136/2018, Dnot 238/2018 (čl. 7), Rozsudkom Okresného súdu Bardejov zo dňa 6.mája 2015, č.k.: 4P/58/2015 – 82 (čl. 11), Uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bardejove zo dňa 29.marca 2017, ČVS: ORP-32/BJ-BJ-2017 (čl. 16), Rozsudkom Okresného súdu Bardejov zo dňa 27.apríla 2018, č.k.: 7C/79/2016 – 169, Uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 28.marca 2019, č.k.: 20CoP/17/2018 – 212 (čl. 23) a súdnym spisom v tejto veci, e-mailovou komunikáciou medzi žalobcom a neb.dcérou, denníkom neb.dcéry, ako aj ostatnými listinami a vyjadreniami strán sporu a zistil nasledovné.

Strany sporu sú dedičmi po neb. dcére zo zákona. Žalovaná v dedičskom konaní spochybnila spôsobilosť žalobcu dediť po neb. dcére z dôvodu, že si voči nej neplnil vyživovaciu povinnosť tak, ako mu to ukladalo vykonateľný rozsudok, a to od 01.06.2016 do 15.10.2018, kedy zomrela. Žalobca proti tomuto namietal s tým, že o zrušenie vyživovacej povinnosti požiadal v roku 2016, pričom už v roku 2015 neb. dcéra dosiahla plnoletosť a spätne jej bol vyplatený invalidný dôchodok. Tvrdil, že je to jeho právo, požiadať o zrušenie vyživovacej povinnosti, čakal za rozhodnutím odvolacieho súdu. Ak by odvolací súd potvrdil rozsudok, ktorým bola jeho žiadosť zamietnutá, rešpektoval by toto rozhodnutie. Toto tvrdil aj pred povereným príslušníkom PZ v trestnom konaní.

Výsluchom žalobcu súd zistil, že do odsťahovania sa zo spoločnej domácnosti pomáhal so starostlivosťou o dcéru. Strany sporu si navzájom asistovali pri všetkých potrebných úkonoch, hygiene, príprave stravy, trávení voľného času s neb. dcérou. Zdravotný stav neb. dcéry si vyžadoval sústavnú starostlivosť a zvýšené výdavky, na všetkých výdavkoch sa podieľal žalobca. S neb. dcérou po odchode zo spoločnej domácnosti komunikoval prostredníctvom e-mailu, nakoľko nemohla artikulovať. V júni 2016 sa žalobca dozvedel, že neb. dcére bol priznaný plný invalidný dôchodok, o čom ho neb. dcéra ani žalovaná neinformovali. Podal návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti a čakal na rozhodnutie súdu, pričom počas tohto obdobia výživné neplatil. Súd návrh zamietol, ale žalobca využil svoje právo a odvolal sa. V priebehu odvolacieho konania dcéra zomrela.

Výsluchom žalovanej súd zistil, že manželský život bol poznačený aj tým, že s neb. dcérou otehotnela vo veku, kedy sa bála, či tehotenstvo bude v poriadku, predsa mali ešte dve deti. Žalobca nerešpektoval potreby a zdravotný stav neb. dcéry od narodenia. Jej narodenie oslavoval alkoholom, nebral ohľad na to, že sa ťažko uspáva, vyrušoval ich počas spánku. Neskôr, keď sa potvrdila diagnóza, absolvovala s neb. dcérou všetky liečenia. Žalobca ich odviezol a priviezol. Aj do nemocnice neb. dcéru sprevádzala len žalovaná. Po roku na materskej dovolenke mala žalovaná možnosť vrátiť sa na pôvodné pracovné miesto. Nakoľko jej matka bola zdravotná sestra a ponúkla jej, že neb. dcéru opatrí, vrátila sa do práce. V tom čase žalobca nepracoval, nič mu nebránilo zostať na rodičovskej dovolenke. Žalovaná sa starala o domácnosť, deti, žalobca sa z práce vracal neskoro večer. Ak niekam šli, tak spolu. Sám neb. dcéru nikam nebrával. Poprela, že by žalobca so starostlivosťou o dcéru výrazne pomáhal, resp. sa

spolupodieľal na nej tak, ako tvrdil. Naposledy výživné zaplatil v máji 2016 v sume 700 Eur za mesiace po 18-tych narodeninách. Žalovaná nepočítala s tým, že dcéra predčasne zomrie. Sporila jej mesačne na stavebnom sporení s tým, že tieto peniaze chcela v budúcnosti odovzdať synom, ktorý by sa o sestru ďalej zrejme starali. Teraz z tých peňazí má dediť žalobca. Invalidný dôchodok nepokrýval výdavky neb. dcéry. O tom, že jej bol priznaný invalidný dôchodok, žalobcu neinformovala.

Rozsudkom Okresného súdu Bardejov zo dňa 6.mája 2015, č.k.: 4P/58/2015 – 82 bol na základe schválenej rodičovskej dohody žalobca zaviazaný, aby od 01.01.2015 do budúdna, vždy k 15.dňu v mesiaci, prispieval na výživu neb. dcéry sumou 100 Eur. Dĺžné výživné bolo povolené splatiť v splátkach.

Z pripojeného súdneho spisu t.s. vo veci sp.zn.: 7C/79/2016 súd zistil, že žalobca svoj návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti odôvodnil presvedčením, že dosiahnutím plnoletosti 05.10.1997 jeho neb. dcéra nadobudla schopnosť sama sa živiť, pretože jej bol priznaný invalidný dôchodok. Súdom určené výživné pritom zaplatil do 05/2016. Návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti súdu doručil 31.05.2016. V súdnom spise na čl. 13 – 16 nachádzajú potvrdenia o prevzatí sumy výživného 100 Eur mesačne od žalobcu za obdobie od 11/2015 – 05/2016, ktoré podpísala žalovaná. V podaní z 03.01.2017 žalobca uviedol, že jeho príjem predstavoval sum 520 Eur v čistom, pričom jeho výdavky mesačne presahujú dosahovaný príjem. Pomery na jeho strane sa rozvodom manželstva (22.10.2015) zmenili, musel si nájsť bývanie a zo spoločnej domácnosti sa odsťahovať. Súd pri určení vyživovacej povinnosti vo vzťahu k neb. dcére ale vychádzal z pomerov pred rozvodom manželstva a v čase, kedy neb. dcéra ešte nebola plnoletá a nepoberala invalidný dôchodok. Neb. dcéra vo vyjadrení k tvrdeniam žalobcu uviedla, že jej invalidný dôchodok v sume 321,60 Eur mesačne tiež nepokrýva všetky jej potreby. Žalobca jej okrem výživného nekúpil nič ani na meniny, narodeniny, vianoce.

Uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bardejove zo dňa 29.marca 2017, ČVS: ORP-32/BJ-BJ-2017 bolo trestné stíhanie vo veci prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Trestného konania zastavené, pretože skutok nie je trestným činom. Podľa skutkovej vety, žalobca v dobe od 01.06.2016 do 29.03.2017 neprispieval na výživu neb. dcére, a to aj napriek tomu, že mu táto povinnosť bola uložená vykonateľným rozsudkom súdu. Vo veci dňa 20.02.2017 vypovedala žalovaná a uviedla, že v spoločnej domácnosti bývali strany sporu spoločne s dnes už neb. dcérou. V júni 2016 žalobca prestal platiť výživné, pretože neb. dcéra dosiahla plnoletosť a bol jej priznaný invalidný dôchodok. O neb. dcéru sa nestaral, nijako jej neprispieval a neprispieval ani na nájom a energie. Dňa 03.03.2017 vypovedal vo veci žalobca, pričom uviedol, že výživné podľa rozsudku súdu neb. dcére platil i po dosiahnutí plnoletosti. Ako sa v máji 2016 dozvedel, že poberá invalidný dôchodok, platiť prestal. Podal si hneď 31.05.2016 na súd návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti. Výživné prestal platiť preto, lebo po skúsenostiach so žalovanou mal obavu, že žalovaná mu tieto peniaze nikdy nevráti. Rozhodnutie súdu vo veci zrušenia vyživovacej povinnosti bude rešpektovať v celom rozsahu. V uznesení sa ďalej konštatuje, že životná úroveň neb. dcéry sa priznaním invalidného dôchodku zvýšila, nakoľko táto suma prevyšuje sumu výživného, ktorou boli obaja rodičia zaviazaní prispievať na výživu neb. dcéry.

Podľa § 469 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, nededí, kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiťovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom alebo zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiťovej poslednej vôle. Môže však dediť, ak mu poručiť tento čin odpustil.

Podľa § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“), žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

Podľa § 15 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon, trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel a) chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom,

alebo b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobiť, bol s tým uzrozumený.

Podľa § 16 Trestného zákona, trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchatel a) vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí, alebo b) nevedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

Podľa § 17 Trestného zákona, pre trestnosť činu spáchaného fyzickou osobou treba úmyselné zavinenie, ak tento zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti.

Podľa § 207 Trestného zákona v znení účinnom od 01.06.2016 – 15.10.2018, kto najmenej tri mesiace v období dvoch rokov neplní, čo aj z nedbanlivosti, zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrovať iného, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Podľa odseku 2, kto sa najmenej tri mesiace v období dvoch rokov úmyselne vyhýba plneniu svojej zákonnej povinnosti vyživovať alebo zaopatrovať iného, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

Podľa odseku 3, odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a vydá oprávnenú osobu do nebezpečenstva núdze,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo
- c) hoci bol v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch za taký čin odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený.

Predmetná žaloba je žalobou určovacou, a to podľa § 137 písm. c) C.s.p., kedy žalobca žiada, aby súd určil, že je dedičom zo zákona po svojej neb. dcére. Naliehavý právny záujem na takomto určení vyplýva priamo z podstaty veci. Nakoľko žalobcova dedičská spôsobilosť bola napadnutá žalovanou, bol súdnou komisárkou odkázaný uznesením, aby svoje právo uplatnil žalobou na súde. Bez tohto určenia (či žalobca je alebo nie je dedičom) nemožno uzavrieť okruh dedičov v konaní o dedičstve a toto konanie ukončiť. Lehotu súdna komisárka určila jeden mesiac od právoplatnosti uznesenia. Uznesenie súdna komisárka vydala 07.09.2020, žaloba bola podaná na súde 30.09.2020, teda v stanovenej lehote.

Občiansky zákonník spája dedičskú nespôsobilosť s dopustením sa konania voči konkrétnym osobám, ktoré má znaky úmyselného trestného činu alebo so zavrhnutia hodným konaním proti prejavu poručiťelovej poslednej vôle. V prejednávanej veci, neb. dcéra strán sporu – poručiťelka, závet nezanechala. Žalovaná tvrdila, že žalobca sa voči neb. dcére dopustil úmyselného trestného činu, a to prečinu zanedbania povinnej výživy, čo zakladá jeho dedičskú nespôsobilosť.

Čo je úmyselným trestným činom a aké ma znaky, ustanovuje Trestný zákon. Pre naplnenie skutkovej podstaty trestného činu zanedbania povinnej výživy sa vyžaduje, aby povinná osoba neplnila svoju zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrovať iného za obdobie najmenej 3 mesiacov v období dvoch rokov. Tento prečin môže osoba spáchať aj z nedbanlivosti. Avšak, dedičskú nespôsobilosť zakladá len dopustenie sa úmyselného trestného činu, teda prečin zanedbania povinnej výživy by musel byť spáchaný úmyselne.

Úmyselne možno trestný čin spáchať v priamom alebo nepriamom úmysle. Pri priamom úmysle páchatel vie, že pácha trestný čin a aj ho chce spáchať. Pri nepriamom úmysle, je zoslabená vôľová zložka. Ide

o prípady, keď páchateľ chce spôsobiť určitý následok, uvedomujúc si, že popri ňom alebo namiesto neho môže spôsobiť iný, trestnoprávne relevantný následok. Uzrozenie páchateľa vyjadruje aktívny vôľový vzťah páchateľa k spôsobenému následku, čím je mienená vôľa, ktorá sa prejavila navonok správaním páchateľa. Takéto uzrozenie vieme vyvodiť z toho, že páchateľ nepočítal so žiadnou konkrétnou okolnosťou, ktorá by mohla zabrániť následku, ktorý si páchateľ predstavoval ako možný, a to či už by išlo o jeho vlastný zásah, alebo zásah niekoho iného (JR 6/2002). Sporné sú prípady ľahostajnosti páchateľa vo vzťahu k následku, tzv. nepravá ľahostajnosť, vyjadrená slovami: „Bolo mi jedno, či sa to stane, či nestane...“, toto zodpovedná požiadavke uzrozenia, teda definícii úmyslu eventuálneho (R 41/1976, R 13/1997). Tzv. pravá ľahostajnosť nevyjadruje uzrozenie páchateľa, takže i úmysel eventuálny je tu vylúčený; do úvahy prichádza vedomá nedbanlivosť (R 4/1997).

Nepriamy úmysel musí byť prítomný pred vykonaním samého skutku. V opačnom prípade by išlo o akýsi druh tzv. následného úmyslu, ktorý nie je prípustný. V žiadnom prípade nie je možné vôľu pri nepriamom úmysle ponímať ako podmienenú, determinovanú výsledkom reálneho priebehu skutku. Túto podmienenosť si však subjekt uvedomuje vždy pred trestným činom a svojím uzrozením aprobuje prípadné spôsobenie následku.

Pri úmysle všeobecne sa vyžaduje súčasne prítomnosť zložky vedomostnej a vôľovej. Pri nedbanlivosti chýba zložka vôle, páchateľ nechce spôsobiť následok a ani s tým nie je uzrozený.

Trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Trestného zákona je prečinom. Objektom trestného činu je nárok na výživu, ktorý zakotvuje zákon o rodine.

Zanedbaním povinnej výživy sa rozumie situácia, keď povinný neplní oprávnenému výživné poskytované v peniazoch, alebo ak neplní povinnosť vyživovať iného v naturálnej podobe a povinnosť zaopatrovať iného, teda napr. neplnenie povinnosti poskytovať dieťaťu stravu, ošatenie, bývanie, starostlivosť o jeho zdravie a čistotu, vykonávať nad ním dohľad a prípadne zadovážovať aj ďalšie prostriedky potrebné na jeho rozvoj (R 26/1982).

Orgán činný v trestnom konaní a súd počas trestného konania posudzujú otázku rozsahu vyživovacej povinnosti samostatne ako predbežnú otázku. Pri tomto posudzovaní nie sú viazaní súdnym rozhodnutím, ktorým bola v civilnom konaní určená konkrétna výška vyživovacej povinnosti (R 33/1960).

Ako to vyplýva z vykonaného dokazovania, žalovaný prestal platiť súdom určené výživné v prospech neb. dcéry od júna 2016, a táto situácia trvala až do jej smrti v októbri 2018 z dôvodu, že v priebehu mesiaca máj 2016 sa dozvedel, že neb. dcére bol priznaný so spätnou účinnosťou invalidný dôchodok, ktorý podľa jeho presvedčenia bol príjmom, ktorý neb. dcéra dosahovala, a tak nadobudla schopnosť sama sa živiť. Koncom mesiaca máj 2016 preto podal žalobu na súd a žiadal zrušiť vyživovaciu povinnosť voči neb. dcére. Žalovaná tvrdila, že pre naplnenie dikcie § 469 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nevyžaduje, aby žalobca bol pre trestný čin právoplatne odsúdený a poukázala na Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. novembra 2013, sp.zn.: 5Co/439/2013, ako i na to, že súd nie je viazaný podľa § 193 C.s.p. takým rozhodnutím, ktorým sa zastavilo priestupkové (event. trestné konanie). Viazaný rozhodnutím je len v takom prípade, ak príslušný orgán rozhodol o tom, že bol spáchaný priestupok, prípadne trestný čin a kto ho spáchal.

V prejednávanej veci pred okresným a následne krajským súdom išlo o situáciu, kedy drogovo závislá dcéra v stave nepričetnosti zavraždila svoju matku. K vražde sa priznala a bol preukázaný aj majetkový motív, teda že dcéra mala záujem na ovládnutí majetku matky. Trestný súd, nakoľko dcéra tento skutok spáchala v stave vylučujúcom trestnú zodpovednosť, nemohol inak, ako zastaviť trestné stíhanie, bez odsúdenia za obzvlášť závažný zločin vraždy. Bolo ale spoľahlivo preukázané, že došlo k spáchaniu zločinu, ako i toho, kto ho spáchal, keď dcéra sa k uvedenému priznala. Ako je to zrejmé zo znenia

§ 469 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pre dedičskú nespôsobilosť postačuje, aby sa dedič dopustil voči poručiteľovi (alebo ďalším osobám tam uvedeným) úmyselného trestného činu. Právoplatné odsudzujúce rozhodnutie za tento skutok sa nevyžaduje a civilný súd si otázku toho, či predpokladaný dedič sa úmyselného trestného činu dopustil, zodpovie sám, pričom postupuje podľa noriem trestného práva.

Pokiaľ nie je splnená podmienka existencie rovnakého alebo analogického skutkového stavu, nie je splnený základný predpoklad na to, aby všeobecný súd na účel dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď (Uznesenie Ústavného súdu SR z 9. 2. 2018, sp. zn. IV. ÚS 99/2018).

Žalovaná žiadala uplatňovať na prejednávajúcu vec závery vyššie popísaného rozhodnutia krajského súdu. Na prvom mieste súd uvádza, že rozhodnutie krajského súdu je inšpiratívne a s jeho závermi sa plne stotožňuje aj tunajší súd. Nakoľko v súlade s § 469 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa pre vznik dedičskej nespôsobilosti nevyžaduje právoplatné odsudzujúce rozhodnutie pre spáchanie úmyselného trestného činu, ale postačuje, že predpokladaný dedič sa takéhoto úmyselného trestného činu voči poručiteľovi dopustil (a tento mu čin neodpustil), krajský súd správne uzavrel, že zavraždenie matky dcérou pod vplyvom drog, ktorá okolnosť (nepričetnosť) vylúčila možnosť dedičku právoplatne odsúdiť pre obzvlášť závažný zločin vraždy, je okolnosťou, ktorá predpokladanú dedičku vylučuje z dedenia, pretože bolo spoľahlivo preukázané, že skutku sa dopustila a skutok je úmyselný trestným činom. Teda s výnimkou subjektívnej stránky veci, ktorá chýbala, dedička sa skutku dopustila.

V prejednávanej veci skutková situácia nie je ani len obdobná. Súd rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní v prípade trestného konania, kde sa tvrdilo, že žalobca zanedbal povinnú výživu u neb. dcéry nie je viazaný, ale môže skutok posúdiť totožne. Súd posudzoval konanie žalobcu vo vzťahu k plateniu výživného za obdobie 01.06.2016 do 15.10.2018, pričom bral do úvahy závery orgánu činného v trestnom konaní, ktorý skutok posudzoval za obdobie od 01.06.2016 do 29.03.2017. Rozhodujúce pre rozhodnutie súdu bolo, či tento skutok (neplatenie výživného žalobcom za obdobie od 01.06.2016 – 15.10.2018) je úmyselným trestným činom.

Bolo preukázané, že žalobca za konkrétne obdobie, neprispieval na výživu pre neb. dcéru tak, ako mu to ukladalo vykonateľné rozhodnutie, pričom podanie si žaloby o zrušenie vyživovacej povinnosti nemá vplyv a ani nie je podkladom pre to, aby si povinná osoba mohla platenie výživného pozastaviť do právoplatného rozhodnutia o návrhu. Pre spáchanie úmyselného trestného činu sa ale okrem iného vyžaduje jeho spáchanie aspoň v nepriamom úmysle. Nie každé konanie je trestným činom a už vôbec nie úmyselným. Z vyššie popísaného vyplýva, že pre úmyselné konanie sa vyžaduje naplnenie zložky vedomostnej (že je osoba prinajmenšom uzrozmeneá s tým, že pácha trestný čin, resp. porušuje alebo ohrozuje zákonom chránený objekt) a vôľovej (že tento čin chce spáchať, objekt porušiť, ohroziť). V prejednávanej veci z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobca pozastavením výplaty výživného nekonal v priamom úmysle ohroziť neb. dcéru na výžive. Keď žalobca pozastavil v prospech dcéry výplaty výživného, tak preto, že bol presvedčený o tom, že priznaním invalidného dôchodku nadobudla schopnosť sama sa živiť. Vychádzal pritom z toho, že po sčítaní sumy invalidného dôchodku a sumy príspevkov, ktoré poberala, bol jej mesačný príjem vyšší než žalobcov. Navyše sumy výživného odovzdával žalovanej a tejto nedôveroval. Nebolo teda zámerom žalobcu, ohroziť neb. dcéru na výžive a naplniť tak jeden zo znakov trestného činu – objekt. Žalobca zároveň nekonal ani v nepriamom úmysle, a to tak, že za každú cenu by chcel ohroziť neb. dcéru na výžive (objekt) a i keď primárne by nešlo o priamo úmyselné konanie, bol by uzrozmeneý s tým, že sa tak môže stať a napriek tomu by to urobil. Ani konanie v nepriamom úmysle, teda v rovine uzrozmeneia s následkom, nebolo preukázané.

Súd sa nebude vyjadrovať, či konanie žalobcu (pozastavenie platenia výživného podľa žalobcovho presvedčenia, okolnosti existencie v spoločnej domácnosti bez náležitej pomoci s neb. dcérou, ako to tvrdila žalovaná a podobne) by bolo možné hodnotiť ako nedbanlivostné, pretože to presahuje potreby pre rozhodnutie tejto veci (keď postačovalo posúdiť, či sa žalobca dopustil úmyselného trestného činu). Preto súd nevykonal ani navrhnutý výsluch svedkýň, ktoré mali vypovedať o pomeroch v domácnosti

strán sporu a o situáciách, ktorých boli svedkami. Úmysel ako zložku subjektívnej stránky trestného činu súd hodnotil u žalobcu, nie ako tieto okolnosti správania sa vnímala a hodnotila žalovaná. Vyhodnotil, či tu bol úmysel, ktorý musí byť prítomný pred spáchaním trestného činu, teda v rovine rozhodnutia ho spáchať alebo uzrokovania. Úmysel je vnútorný psychický stav páchatel'a, ktorý ho „ženie“ spáchať trestný čin. Nič také na strane žalobcu preukázané nebolo. To, že pochybil, že sa nesprávne domnieval, že môže pozastaviť výplaty výživného preto, lebo je presvedčený, že oprávnená osoba nadobudla schopnosť sama sa živiť, neznamená, že konal v úmysle naplniť objekt označeného trestného činu – ohroziť neb. dcéru na výžive.

Záverom súd uvádza, že rozumie žalovanej, ktorá sa o ich spoločnú neb. dcéru minimálne od opustenia spoločnej domácnosti žalobcom do jej smrti starala výlučne sama, zabezpečovala všetky jej potreby a spravovala jej majetok, že dedičstvo neb. dcéry tvoria úspory, ktoré jej žalovaná vytvorila pre budúcu potrebu, aby jej bratia, keď sa jedného dňa bude treba o ňu postarať, mali dostatok peňažných prostriedkov. Aj keď sa možno žalovanej javí ako nespravodlivé a nemorálne, že by žalobca mal z tohto majetku dedič, nerobí to z neho páchatel'a úmyselného trestného činu.

Žalobca svojim konaním nenaplnil znaky úmyselného trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Trestného zákona. Zároveň Občiansky zákonník s dedičskou nespôsobilosťou nespája akékoľvek nemorálne konanie (lebo aj trestný čin je v prvom rade nemorálne konanie), ale až také konanie, ktoré má znaky úmyselného trestného činu, teda ani priestupok, prípadne trestný čin spáchaný z nebanlivosti nezakladá túto nespôsobilosť. Súd žiadnym výkladom a ani prípadnou aplikáciou inštitútu dobrých mravov nemohol aplikovať ustanovenie § 469 ods. 1 Občianskeho zákonníka inak, ako jeho doslovným výkladom, keď je nepochybne zřejmé, čo zákonodarca sledoval. Sankcionovať dedičskou nespôsobilosťou najzávažnejšie previnenie sa proti spoločenským hodnotám – dopustenie sa úmyselného trestného činu.

Podľa § 255 odsek 1 C.s.p., súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Podľa § 262 odsek 1 C.s.p., o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Žalobca bol v konaní plne úspešný, a preto mu patrí právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne vyšší súdny úradník po právoplatnosti tohto rozsudku.

Poučenie:

2
8C/13/2020

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Bardejov.

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie, ktorému súdu je určené,

kto ho robí,
ktorej veci sa týka,
čo sa ním sleduje,
podpis,
spisová značka tohto konania (§ 127 ods. 1 C.s.p.)

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 C.s.p.)

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že neboli splnené procesné podmienky,

súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie odvolania na trovy toho, kto odvolanie podal.